Jüdische Pester Zeitung.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן יעדען טאג פרענומעריערען אונד דער פרענומעראציאנס-טערמין בעגיננט מיט דעם עמפפאנגע דעס ערסטען בלאטטעס. דיא רעדאקציאן בעפינדעט זיך אין פעסט וואיטצנער בולוואר נומ' 29 וואהין מאן אויך דיא פרענומעראציאנס-געלדער צו זענדען בעליעבע.

יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטט ערשיינט דריימאל וואכענטליך מאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג, אונד קאסטעט
פיר עסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 10 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. — קר. ע. וו.
פיערטעליעהר. 2 גולד. 50 קר. ע. וו.
פירס אויסלאנד
גאנציעהריג 11 גולד. — קר. ע. וו.
האלביעהריג 5 גולד. 50 קר. ע. וו.
פיערטעליעהר. 2 גולד. 75 קר. ע. וו.

Nr. 78, איילפטער יאהרגאנג — פעסט, מאנטאג טז תמוז ה'ת'ר'ל'ט'. — Pest, den 7. Juli 1879.

פאָליטישע איבערזיכט.

די עסטערייכישען רייכסראטהס-וואהלען ווערדען באלד בעענדעט זיין. פאן דען 353 צו וועהלענדען דעפוטירטען זינד בערייטס 290 געוועהלט. פאסט יעדער וואהל-טאג ברינגט אינדעססען דער ליבעראלען פערפאססונגס-פארטייא נייע פערלוסטע. די ליבעראלען האבען ביז יעטצט 36 דעפוטירטע פערלארען, די הערפאָרראגענדסטען מיטגליעדער דער ליבעראלען פערפאססונגס-פארטייא זינד דורכגעפאללען. אויך די מיניסטער שטרעמאיער, גלאזער, כלומעצקי אונד האָרסט זינד אלס דעפוטירטע דורכגעפאללען.

אינדעססען קאנן מאן שאָן הייטע מיט בעשטימטהייט רעכנען, דאס די ליבעראלען אים נייען רייכסראטהע בעדייטענד וועניגער אלס אים פריהערען זיין ווערדען, דאס אבער דעננאך די ריקשריטטס-פארטייא ניכט די גראָסע מאיאריטעט בילדען ווירד. די יעטציגען ליבעראלען עסטערייכישען מיניסטער ווערדען וואהל אבדאנקען מיססען, וויל זיא דאך אן דער זא גראס געוואכסענען ריקשריטטס-פארטייא בעדייטענד וועניגער האבען ווערדען — אונד עס ווירד איין גאנץ אנדערעס מיניסטעריום צוזאממענגעשטעללט ווערדען מיססען, דען די ריקשריטטס-פארטייא ווירד יעטצט זעהר בעדייטענדע פאליטיקער פאן איהרער זייטע אין דען רייכסראטה ברינגען.

צו דען געגנערן דער ליבעראלען פארטייא געהארען יעטצט די פעאדאלען, קלעריקאלען אונד נאציאנאלען. די פעאדאלען זינד דיעעניגען פארטשריטטס-פיינדליכען אדעליגען, וועלכע די אלטען צושטענדע, ויא נאך דער אדעל הערשטע, וויעדער הערשטעללען וואללען. די קלעריקאלען זינד די גייסטליכען, וועלכע וויעדער די קאטהאָלישע רעליגיאן אלס הערשענדע איבער די איבריגען רעליגיאנען האבען וואללען — אונד די נאציאנאלען זינד די טשעכען, סלאווען אונד פאָלען, וועלכע די עסטערייך-אונגארישע מאנארכיע אין זא פיעלע זעלבסטשטענדיגע שטיקע צערשטיקקעלן וואללען, אלס ויא פיעלע נאציאנאליטעטען אין דערזעלבען וואהנען, זא וואללען זיא איין זעלבסטשטענדיגעס באהמישעס אדער טשעכישעס רייך, איין זעלבסטשטענדיגעס סלאווישעס רייך אונד איין זעלבסטשטענדיגעס פאלען, עבענזא ויא עס איין זעלבסטשטענדיגעס אונגארן גיבט. — דער עסטערייכישע רייכסראטה ווירד דאהער איין ציעמליכעס „מיש מאש" געבענאיינאנדער האבען, וועלכעס דאס ביז יעטצט בעשטעהענדע אנגרייפען אונד שטירצען וויל.

פאָם יידישען שטאנד-פונקטע איזט ביי דיעזען עסטערייכישען רייכסראטהס-וואהלען בעמערקענסווערטה, דאס דער בעריהמטע קראקויער ראבבינער אללער וואהרשיינליכקייט נאך צום דעפוטירטען דעם עסטערייכישען רייכסראטהעס געוועהלט ווערדען ווירד. אין קאלאמעא (גאליציען) וואר אם 4-טען יולי די וואהל צווישען דען דרייא דעפוטירטען-קאנדידאטען, נאמענס פ ר י ע ה, ש ר י י ב ע ר (קראקויער ראבבינער) אונד שטאאטס-אנוואלט ל א צ א נ ס ק י. פאן 2205 שטיממען ערהיעלטען פ ר י ע ר נור 485, ל א צ א נ ס ק י 788, וועהרענד דער ק ר א ק ו י ע ר ר א ב ב י נ ע ר 931 שטיממען ערהאלטען האט. — היינטע ווירד די ענגערע וואהל צווישען דעם קראקויער ראבבינער אונד דעם פאלנישען שטאאטס-אנוואלט שטאטטפינדען — אונד וואהרשיינליך ווירד דער קראקויער ראבבינער מיט שטיממענמעהרהייט צום רייכסראטהס-דעפוטירטען געוועהלט ווערדען. בעקאנגטליך איזט דער קראקויער ראבבינער (הגאון ר' שמעון סופר) דער זאהן פאן דעם בעריהמטען פרעסבורגער ראבבינער „בעל חתם סופר". די פרייא דעם הערדן שרייבער איזט אים נאדי-קאראלי, פריהער וואר ער ראבבינער אין מאטערסדארף. — נון, דאס איזט היער דער ערסטע פאלל, זייטדעם די וועלט שטעהט, דאס איין אָרטהאָדאָקסער ראבבינער אלס רייכסראטהס-דעפוטירטער געוועהלט ווירד.

וועהרענד וויר נון אין עסטערייך דיעזעס צייכען דער האָכסטען גלייכבערעכטיגונג זעהען, וואללען די רומענען נאך אימער ניכטס פאן דער יודען-עמאנציפאציאן הערען. אם 5-טען יולי וואר אין בוקארעסט די אפפענטליכע זיטצונג דער רומענישען דעפוטירטען, אונד דא שטעללטע יענע דעפוטירטען-קאממיסיאן, וועלכע ביז יעטצט איבער די אבענדערונג דעם יודען-פיינדליכען זיעבענטען ארטיקעלס פערהאנדעלטע (זיעהע נומ' 66), פאלגענדען אנטראג: דער ביזהעריגע זיעבענטע ארטיקעל זאלל פאן נון אן פאלגענדערמאסען לייטען: „די פרעמדען אללער רעליגיאנען בעקענטניססע קאננען דאס אינקאלאט (היימאטהס-רעכט אדער בירגער-רעכט) ערלאנגען. דער פרעמדע, דער נון אין דען רומענישען שטאאטס-פערבאנד איינגענאממען ווערדען וויל, מוס היערבער איין געזוך אונטער בעקאנטגאבע זיינער פאמיליען-פערהעלטניססע, פערמאגענס-פערהעלטניססע אונד זיינער בעשעפטיגונג אן דען רעגירענדען פירסטען ריכטען. ערסט נאך צעהן יאהרען, פאן איבערגאבע דעם געזוכעס אן גערעכנעט, ווירד אין דער דעפוטירטען-זיטצונג היערבער ענטשיעדען ווערדען, אב דאס אינקאלאט צו בעוויללינען זייא אדער ניכט — אונד זעלבסט דיעזע בעווילליגונג מוס דורך צווייא דריטטעל מאיאריטעט געשעהען. נור דיעניגען פרעמדען, וועלכע דעם לאנדע הערפאָרראגענדע דיענסטע געלייסטעט אדער איינען נייען ערווערבס-צווייג (אינדוסטריע) איינגעפיהרט האבען אונד אין רומעניען פאן עלטערן געבארען זינד, די ניעמאלס אונטער פרעמדעם שוטצע שטאנדען, מיססען ניכט ערסט צעהן יאהרע אויף דאס אינקאלאט ווארטען."

זעלבסטפערשטענדליך ווירדען די יודען אין רומעניען דורך דיעזען ארטיקעל ניעמאלס דאס רומענישע בירגער-רעכט ערהאלטען, יעטצט שאָן גאר ניכט, אונד זעלבסט נאך צעהן יאהרען ווירד זיך אונטער דען רומענישען דעפוטירטען קיינע „צווייא דריטטעל מאיאריטעט" פינדען, וועלכע איינעם יודען דאס בירגערעכט געוועהרט. די פערדיענסטע איינעס יודען ווערדען אין רומעניען ניעמאלס אנערקאנגט ווערדען. יא, דיעזע דעפוטירטען-קאממיסיאן וויל זאגאר דורך דען זיעבענטען ארטיקעל בעשטיממען, דאס יענע, וועלכע ניכט די פאָללען רעכטע אלס רומענישע בירגער געניעסען, קיינע גרונד-בעזיטצע אין רומעניען ערלאנגען דירפען.

נון, די רומענישען מיניסטער האבען וואהל ערקלערט, דאס זיא דען אנטראג דיעזער יודען-פיינדליכען דעפוטירטען-קאממיסיאן ניכט אננעהמען קאננען — אונד עס איזט יעטצט די פראגע, ויא די מאיאריטעט דער רומענישען דעפוטירטען ענטשיידען ווירד. וויר האבען לייעדער וועניג אויסזיכט, דאס די יודען-עמאנציפאציאן אין רומעניען יעטצט דורכדרינגען ווערדע.

נעבסטבייא בעמערקען וויר נאך, דאס וויר אן בולגאריען אין צווייטעס יודען-פיינדליכעס רומעניען האבען ווערדען. דאס בעשטרעבען דער נון זעלבסט-שטענדיג געווארדענען בולגאריען איזט, אללע אין בולגאריען אונד אָסט-רומעליען וואהנענדען יודען אונד מאהאממעדאנער אויס דיעזען לענדערן צו פערטרייבען אונד דערען בעזיטץ זיך אנצואייגנען. דער נייע רעגיערענדע פירסט פאן בולגאריען איזט געסטערן אין קאנסטאנטינאפעל איינגעטראָפפען, וואָ ער פאם סולטאן עמפפאנגען ווארדע, אונד ווירד היינטע אין בולגאריען איינטרעפפען. וויא איינע דעפעשע מעלדעט, האט איהן דער סולטאן דאראויף אויפמערקזאם געמאכט, דאס ער אויך די אנדערס-גלייביגען אין בולגאריען, יודען אונד מאהאממעדאנער, אין שוטץ נעהמען מאגע.

פערשיעדענע נייאיגקייטען.

* (איין יודע אלס דעקאן אן דער וויענער אוניווערזיטעט.) די וויענער אוניווערזיטעט גאלט ביזהער אלס איינע שטרענג-קאטהאלישע, אן דער וואהל פראטעסטאנטישע אונד יידישע פראפעססארען טהעטיג זיין דירפטען, דאך קאננטען נור קאטהאליקען אלס פארשטעהער דער אוניווערזיטעט געוועהלט ווערדען. אן יעדער אוניווערזיטעט גיבט עס בעקאנגטליך פיער וויססענשאפטליכע אבטהיילונגען (פאקולטעטען): איינע פילאזאפישע פיר יענע לייטע, די דען טיטעל דר' דער פילאזאפיע אנשטרעבען; איינע יורידישע, פיר לייטע, די אדוואקאטען ווערדען וואללען; איינע טהעאלאגישע פיר זאלכע לייטע, די זיך צו גייסטליכען הערנגבילדען מאכטען, אונד ענדליך איינע מעדיצינישע, פיר יענע לייטע, וועלכע דען טיטעל דר' דער מעדיצין זיך צו ערווערבען זוכען. דיעזער איינטהיילונג געמעס האט איינע אוניווערזיטעט 5 פארשטעהער, די פאן דען שטודענטען יעדעס יאהר געוועהלט ווערדען: איינען רעקטאר (דירעקטאר) אלס הויפטפארשטעהער דער אוניווערזיטעט אונד 4 דעקאנע אדער פארשטעהער דער איינצעלנען פאקולטעטען. וויא נון אויס וויען בעריכטעט ווירד, ווארדע זאגען צום רעקטאר דער אוניווערזיטעט איין פראטעסטאנטישער פראפעססאר, נעמליך הערר ב ע ר ק ע, געוועהלט, וועהרענד אלס דעקאן דער יורידישען פאקולטעט די וואהל אויף דען יידישען פראפעססאר הר' ג ר י נ ה ו ט פיעל. לעטצטערער אומשטאנד ערשיינט אונס זא ערפרייליכער, ווען מאן בעדענקט, דאס ביז קורזער צייט קיין יודע אן דער וויענער אוניווערזיטעט דען דאקטאר-טיטעל ערווערבען קאננטע. אלס דיעזער אויפגעקלערטע קאיזער דיעזע בעשרענקונג אבשאפפטע, דא פאבטע די וויענער אוניווערזיטעט נאך אימער אויף איהרען קאטהאלישען כאראקטער אונד ליעס קיינען יידישען פראפעססאר צו. היינטע ווירקען אן דיעזער אוניווערזיטעט בערייטס מעהרערע יודען אלס פראפעססארען מיט זעהר רייטליכעם ערפאלגע, ערסט יעטצט איזט עס אבער געלונגען, דאס איין יודע אן דיעזער אוניווערזיטעט זאגאר צום דעקאן געוועהלט ווארדע; מאן איזט אין אונזערער אויפגעקלערטען צייט עבען צור איבערצייגונג געלאנגט, דאס די וויססענשאפט ניכט קאטהאליש, ניכט פראטעסטאנטיש אונד ניכט יידיש איזט. אויף דעם געביעטע דער וויססענשאפט געביהרט עבען יענעם דער פאָרצוג, דער אין דיעזעלבע אם מייסטען איינגעדרונגען, איהנע ריקזיכט דאראויף, וועלכער קאנפעססיאן דערזעלבע צופעלליג אנגעהארט:

עס פיר פרוא שוק נור אין טרייבער טראסט. דאס אדרע נראסטע פינדן אין אלכעס ערדע אינגע-נאמען האט: דיא זעלבסט-מארדערין לעבסט נאך איינען טאג נאך דער מארד-טהאט אונד לאנגסט נאך מאנכע איינצעלהייטען אנגעבען. נאך קייאל-פאללען שטערצען איר דער טאג איינגעטרעטען.

פערלאזונג

1) דער קרעד יט-לאזע.

שלוס.

יע 3000 גולדען ם׳ 360 נים׳ 96, ם׳ 502 נים׳ 3; יע 1500 גולדען ם׳ 1542 נים׳ 32, ם׳ 1957 נים׳ 87, ם׳ 2885 נים׳ 10; יע 1000 גולדען ם׳ 450 נים׳ 81, ם׳ 2066 נים׳ 1, ם׳ 3314 נים׳ 1 87; יע 400 גולדען ם׳ 213 נים׳ 15 62 52 93, ם׳ 450 נים׳ 1, ם׳ 502 נים׳ 50 81 84, ם׳ 1542 נים׳ 34 80, ם׳ 1845 נים׳ 2 10 69 72, ם׳ 1957 נים׳ 15, ם׳ 2066 נים׳ 10 25 10 58 69, ם׳ 2578 נים׳ 14 87, ם׳ 2885 נים׳ 62 86 100, ם׳ 3435 נים׳ 37 45 52 66 68 77, ם׳ 3984 נים׳ 18 43 76 83, אונד ם׳ 1494 נים׳ 37 66 69 אונד 75.

איין אללע איבריגען פערלאזטען נימערן פאללט דער גערינגסטע געווינן פאן יע 20 גולד.

2) דער ווייטערע-לאזע.

שלוס.

פערנער גערינגען יע 1000 גולדען ם׳ 1562 נ׳ 71 75, ם׳ 1635 נ׳ 3 100, ם׳ 2683 נ׳ 9; — יע 400 גולדען ם׳ 707 נ׳ 67, ם׳ 1088 נ׳ 8 ם׳ 1251 נ׳ 90, ם׳ 1516 נ׳ 2 17 29, ם׳ 2136 נ׳ 71 83, ם׳ 2523 נ׳ 26 55 אונד ם׳ 2543 נ׳ 12 אונד 88.

איין אללען איבריגען פערלאזטען נימערן פאללט דער גערינגסטע געווינן פאן יע 130 גולדען.

געשעפטסבעריכט

פעסטער פרייז.

נעטרייד-געשעפט. פאן ווייצען וואר געס-טערן פיעל צו מארקט געבראכט. דער פעקייז וואר פעסט, פעקייס וואוידען 15000 מעצ.

ווייצען טהיס 100 מעצר׳ 79.5 קילא 9.90 גולד. 200 מעטעצער, 78.5 קילא 9.95 גולד. 200 מעטעצער׳ 78.5 ק׳ 9.87½ גולד, 100 מעצר׳ 78. קילא 9.60 גולד. 200 מעצר׳ 78. ק׳ 9.50 גולד. 2700 מעצר׳ 78. ק׳ 10.25 גולד. 300 מעצר׳ 77. ק׳ 9.50 גולד. 200 מעצר׳ 76. ק׳ 9.30 גולד. באנאטער 200 מעצר׳ 76. ק׳ 8.65 גולד. 400 מעצר׳ 74. קילא —.8 גולד. (אללעס פער דריא מאנאטע).

נערסטע 5 — 5,20 גולד.

ווייצען פער הערכסט 9,67½ — 9,72½ גולד.

האפער פער הערכסט 5.55 — 5,60 גולד.

קוקורוץ באנאטער פער יולי-אייגוסט 1879, 5.12 — 5.15 גולד.—

רעפס מאהל פער אייגוסט-סעפטעמבער 11½ — 12 גולד. —

פעסטעער שלאנפיר-מארקט. ביא דעם אם 3-טען ד. מ. הויר אין פעסט אנגראלטען וואגען-

מארקט וואוידען 1860 שטיק נראס- אונד 394 קליין-פיעה צו מארקט געבראכט. הויפאן וואוידען פעקייס: 29 שטיק שטייער, פער שטיק פאן 90 — 178 גולדען — 714 אכסען דאס פאאר פאן 150 — 305 גולד. 692 קיהע, דאס פאאר פאן 120—216 גולד. 180 פעלק-קוהע דאס שטיק פאן 80—200 גול. 243 שטיק בוספעל דאס פאאר צו 160—290 גולד. 391 שטיק קעלבער דאס שטיק פאן 16 — 28 גולד. 3 שטיק לעמער דאס פאאר 12 — 17 גולד. פייטע פער 100 קילא: אכסען-פלייש 47 — 52½ גולד.— קוה-פלייש 46—50 גולד., קאלב-פלייש 60 — 85 גולד.— בוספעל-פלייש 42—45 גולד.—

לאטטא-ציעהונג אם 2-טען יולי 1879.

דער מאגיסטראט:	23	60	31	6	12
לעמבערג:	79	76	45	63	83
פראג:	5	38	45	21	72

פעראנטווארטלעכער רעדאקטעור: מאיר בר״י הייר.

דיא שאנסטען גאלדשטיקעריען

איין פרוכט אונד מאנטעל.

ק. גרינוואלד

בודאפעסט, לאנדשטראסע, הויפטשטעט הויז,

עמפפעהלט זיך צור אנפערטיגונג אללער אנראנ-מעלדען קונסט-גאלדשטיקעריען פיר טעמ-פעל, זאמטהל נאך אלטען, אלס איך נאך נייעם רשטם, אונד בירגט דעסען זייט 32 אהרען ער-וואהרענער וואהלפעהרענטער הויז, וויא איך דיא פיר דען טעמפעל אין פעסט, ווען, משקאלין אונד פיר נאך מעהרערע נראסע נעמיגדען, צור אלל-געמיינען צופריעדענהייט איינגעפיהרטען אר״בייטען — וואהרער ציינגסטע אנפעלעגען, — פיר מאליג אונד בעסטע עפפעקטוארונג.

✂ ציבנגגען אין נראסטער אויסוואהל לינ-גען צור איינזיכט איין.

קאנטאר אונד לעדער-שטעללען!

ביא דער אזראעליטישען קולטוסגעמיינדע צו פאנאראש זיר מיט 1-טען סעפטעמבער ל׳ איין דרייא אהרען נאכפאלגענדע שטעללען צו בעזעצ-צען: 1) דיא שטעללע איינעס טכטיגען קאנטאר׳ס, דער צעלייט: שיהט זמיר ש״יז מ״ן קוראא זמיל ווין מיט. אהרנס-געהאלט 500 גולדען אונד 100 גול-דען ווייטערער-געלד געבסט האלבער שיהט אונד געבענגעמאלטגען, ערער בעריפענג האט זיך אי-נעס פראבע-פאהרטאנג צו אונטערזיכען. ערזאך ווערדען נור דעם אנגעפיהרטען דיא אנגעמעסס-גען דייטשפעזען פערזעטט. — 2) דיא שטעללען צווייער לעדערע מיט יע 500 גולד׳ אהרנס-געהאלט. דעזעלבען מוסען געפרעגט דייפטשללערע-ריע אונד דעם הערבריעשען, דייטשען אונד אונגאריש-אן ווערדען. דאס דיא פפליכט מעכטיג ווין, דער אייגע דער קאנקורענטען. דאס דיא פפליכט, דאס געמיינדע-נאטאראט צו פרדען, דער אנדערע מיט אן מאנ-

באט אונד פערטאגען אנגעדמבאר פארבעטען קאننען. דעפלעקטירענדע האבען אידרע וואהל דא-קומענטען געזיכט מיט אנגאבע אידרעס אלטערס אונד אידרער פאמיליע בין לעגגסטענס 20-טען יולי ל״ אן דען געפערטיגטען קולטוס-פארשטאנד איינזיזענדען.

Fogaras (Erdély) דאנזיעל שיל, פרעזעס.
(3—3)

מאנמורז.

אין דער הייזיגען ארטהראלסען געמיינדע איזט דיא שטעללע איינעס שו״ב, דער צעלייט ש״ץ מ״ן קוראא זמיל זין מיט, ראש חודש חשון תר״מ צו בעזעטצען. בעגיעבער אים דעזעלבען דא-בען אידרע תחרות קבלות, וויא אויך צוגעסטאנד-נעס בעזעטצונגס-אנדענקען פאן נאהנ זמנינ נ״ל לענגסטענס בין ר״ה אלול תר״ל איינזענדען. אידרעס געדאלט 400 גול. פרייע וואהנונג וואמעט נאנגעער שיהט אונד איבלכען געבעו-עמאלומענ-טען. ווי דעם אדעפטטרטען ווערדען דיא ווייג-שפזונג פערזעטצט.

דער מאגנשטאדט (זיבענבירגען) תר״ל.
(3—3) דער פארשטאנד.

מאנמורז.

אין דער הייזיגען ארטהראלסען געמיינדע איזט מיט ר״ה תשרי הבל״ל דיא שטעללע איינעס שוחט ובודק, דער צעלייט אין פאריעלבער בעל תפלה, מיזא בבול עבד יומים ווין וואל, צו בעזעט-צען. דעפלעקטירענדע, דיא מיט כבלות אונד התחות איין אזר יחתר פאן אנגעקאנגטען ארטהראלסען נאמנס פערזעהען זיך דאבען זיך איינער פראבע צו אונטערצוהען. אידרעס געדאלט 500 גולדען זאמעט פייער וואהנונג אונד געבעו-עמאלומענטען. דער אויך אלס געמיינדע שריפט-פירער פונגירענדע וויידער בעפאריצונ. שפזונג ווערדען נור דעם אנ-נעפטרטען פערזעטצט.

מאראש ליד אש, 1879.
(3—3) דער פארשטאנד.

שטעללען-געזוך.

אין שו״ב, פאן אנגראנגטען ארטהראלסען דאבבענען נ׳ מיט כבלות פערזעהען, טכטיגער פאר-בעסער אונד מיא בתורה ע״פ גיזוד שעמים. אויך אלס מ״ן אזטאר״זיטם אינדערדיעס אבער אויך אלס מוהל אונד געמיינדע-נאטאר צו ווירקען אים שטאנ-דע איזט אים אלטער פאן נור 30 אהרען שטעהענד אונד איינע קליינע פאמיליע בעזעצענדע. ווינשט אין אינער געמיינדע אנגעפטרט צו ווערדען, איזט פער-לאנגען זונדעט דערזעלבע געגען זיינע אזזיגאל-שריפטען אונד אטטעסטע איבער מאראלישען בענס-וואנדעל אונד איזט בעריט. זיך איינעס פראבע-פאהרטאנג צו אונטערזיכען, געגיעטט אנ-טראג ערבעטטעט מיט אונטער אדרעססע:

N. Schächter, via gr. Kikinda, Beodra, Torontaler Com.

פרוכט- אונד מעהל-פרייז-טאבעללע.

פרוכט.	הויפטלעטע פר. הערבסטל.	פער 100 וולאנאטס
ווייצען נייע מאנאטער	—	—.——.—
„ „ „	75	8.45— 8.25
„ „ „	76	8.65— 8.55
„ „ „	77	8.90— 8.75
„ „ „	78	9.24— 9.15
„ „ „	79	—.——.—
„ „ „	80	—.——.—
„ מהיים	74	—.——.—
„ „ „	75	—.——.—
„ „ „	76	8.95— 8.75
„ „ „	77	9.25— 9.15
„ „ „	78	9.75— 9.55
„ „ „	79	9.90— 9.80
„ „ „	80	10.——10.95
„ מעסטער נאפיען	74	—.——.—
„ „ „	75	—.——.—
„ „ „	76	8.50— 8.40
„ „ „	77	8.65— 8.55
„ „ „	78	9.05— 8.80
„ „ „	79	9.20— 9.05
„ „ „	80	9.45— 9.30
„ וו״יענבורגער	74	—.——.—
„ „ „	75	—.——.—
„ „ „	76	8.60— 8.45
„ „ „	77	8.80— 8.70
„ „ „	78	9.10— 8.95
„ „ „	79	9.45— 9.35

פרוכט	הויפטלעטע פר. הערבסטל.	פער 100 וולאנאטס
קארן	—	—.——.—
נעדסטע מאנאן	72	5.85— 5.50
נעדסטע פיסטער	62	—.——.—
האפער	62	—.——.—
קוקורוץ מאנאטס	41	5.65— 5.55
אנדערע	—	5.20— 5.15
הייזיג	73	5.15— 5.05
	—	5.20— 5.—

ווייצען	פער אקטאער		9.67
„	„		—.—
„	פריוואט		—.—
קוקורוץ			5.12
נעדסטע			—.—
האפער	הערבסט		5.55
„			—.—
„			—.—
„ רעפס			11.75

באללען-מעהל			
נעדסטע	0		21 —
„	1		20 40
„	2		19 80
„	3		18 80
„	4		17 40
„	5		16 —
„	6		14 60
„	7		13 80
„	8		11 80
„	8½		9 80

דער באללען צו 100 וולאנאטס	מיט זאק	

שעריזונג: אלטע דעטראיט פרעמדעטע . . . 29 70
„ „ „ נייע „ האמבורגער . . . 27 —

קורז-טאבעללע אם 3. יולי.

געלד-קורז	ק׳	סל.
דוקאטען-אגיו	—	100
דוקאטען	5	40
ספעציעלס-אגיו-אנלעהען 8 גולדען נאלד-		
שטיק (20 פראנק)	9	22
נאפאלעאנס	9	22
דייטשע רייכסבאנקנאטען	56	90
20 מארקשטיק	11	37
פאסיז-ריבעל	1	13
לאזע.		
1854-ער 4 פרעדעריק שטאמפס-לאזע	116	—
1860-ער „ נאטצע	127	—
רעטטע פיינסעל	128	75
1864-ער לאזע צו 100 גולדען	157	—
רעטטע „ 50 „	156	—
האמא זענפטענזיג	27	—
פרעדענ-לאזע	21	75
קלעזל-לאזע	68	—
וואלאך-לאזע צו 40 גולדען	37	75
אנגלאס-פרעמדשטיק-פאריס-לאזע	—	—
אלבעקענער לאזע	23	50
אנגלעזלאס לאזע צו 10 גולדען	16	—
וואלאכיער לאזע „ 20 „	—	—
אסנער לאזע „ 40 „	34	—
מאלאסי לאזע „ 40 „	36	—
דיאזהאלם-לאזע „ 10 „	16	75
מאלם-לאזע „ 40 „	46	75
יאראסלאוער לאזע „ 20 „	21	—
סט.-לוזיאס לאזע „ 40 „	37	25

לאזע.	ק׳	סל.
מאנטעריער לאזע צו 20 גולדען	24	25
מיינעסער לאזע „ 100 „	118	—
רעטטע „ 50 „	61	—
וואלאשיגן-לאזע „ 20 „	32	—
וויגנשוויטצער „ 20 „	32	50
אנגלאיש פרעמדען-לאזע צו 100 גולד.	102	75
רעטטע צו 50 גולדען	101	75
וויזעער לאזע	113	—
ווערטהפאפיער		
אינגלאיש נאלד-רענטע	94	40
אינגלאיש נייוו-יארקסטאטענען	88	—
מעקסיקע-מאנאטע	84	25
ווענעזוילאנישע	84	25
נאראגוא	89	25
בוראזיליע	84	75
פרייבערג-לאזע	110	25
וויינבערגער-אנדהאוזע-אנדזאמאנען	88	25
מאנטענעגר לאזע אינגלאנדען	99	50
רעטטע צו 5 אינגלאנד פפעזענס	87	—
רעטטע אינגלאנדען אלגעמעינען מאלטע-		
רעטטע-אנטהאלם צו 5 אינגלאנד		
פפעזענס	75	—
רעטטע צו 6 פפעזענס	79	—
ווער מעקסיקע אמטליכע-מאנען	99	75
ווער אבגעמאלט	71	75
ווער ווייל-אבגעמאלט	128	—

Eigenthümer u. verantwortlicher Redacteur: M. REIS. Budapest, 1879. — Druck v. M. Burian, Waitzanerboulevard.

געגנדעם דענקבאר. וויא אבען ערוועהנט, וואר בנימן שילער דעם קארדינאלס באריל. ווענן ער אלזא דאס העברעאישע פאן איינעם קארדינאלע געלערנט, זא דורפטע ער זיין העברעאישעס וויססען עבען ניכט אים יידישען, זאנדערן אים קאטהאלישען זיננע אנווענדען. אין דיעזעם זיננע דורפטע אויך זיינע איבערזעטצונג פאן „איוב" אונד „איכה" איסגעארבייטעט זיין. איזט דיעס דער פאלל, דאנן דארף עס אונס אויך ניכט מעהר בעפרעמדען, דאס דער פאפסט דען בנימן צום פערבלייבען אין ראם פעראנלאססטע, אים דאס שטודיאום דעם העברעאישען, נאטירליך אין קאטהאלישעם זיננע, צו פערברייטען. — נון, דיעזע צייטונג אירדט זיך. בנימן השני האט ביים קארדינאל ניכט העברעאיש, זאנדערן אנדערע שפראכען אונד וויססענשאפטען שטודירט, אונד זעלבסט דער פאפסט וויל נור פאן איהם העברעאיש לערנען.) —

* (דיא געשיכטע פאן ערדעלס-היים-רילא.) דער מיט 60 אפפיציערען ביא איינעם יידישען האטעל-בעזיטצער אינענטגעלטליך געשפייזט האבען זאללטע — שטעללט זיך אלס אוניאהר הערויס. וויר האבען ביא דער מיטטהיילונג דיעזער בעגעבנהייט, דיא וויר דעם „פעסטער ללאיד" ענטנאממען האבען, זאגלייך אונזערן צווייפעל איבער דיא וואהרהייט דעסזעלבען אויסגעשפראכען. וויר הילטען עס ניכט פיר וואהרשיינליך, דאס באראן ערדעלסהיים-רילא' עבען ביא איינעם אונגארישען יידען איינגעקעהרט זייא. וויר היעלטען עס פערנער ניכט פיר וואהרשיינליך, דאס איין יידע, דער אם שבת פיר 60 אפפיציערע דיא נאטהיגען שפייזען בערייטען קאנן, אן דיעזעם טאגע קיין געלד אנגענאממען ווערדע. עס קאם אונס גלייך פאר, דאס אירגענד איין שפיטצביבע אין אונגארן דען יידישען האטעל-בעזיטצער דורך דיעזע מיטטהיילונג בלאס לעכערליך מאכען וואללטע. העטטען וויר דיעזען בעריכט דירעקט אוס אונגארן בעקאממען, זא ווירדען וויר דענזעלבען איינפאך איגנאריערט האבען. אללין דא דיעזער בעריכט אים „פעסטער ללאיד" ערשיען, זא האט זיך נור דיעזעס גראסע בלאטט, וועלכעס ביא פיעלען אלס „אונפעהלבארער פראפעט" גילט, דאדורך גרינדליך לעכערליך געמאכט, דא עס זיך פאן אירגענד איינעם טויגניכטס אין אונגארן פאפפען ליעס. — טהאטזאכע איזט, דאס באראן ערדעלסהיים-רילא' אונד זיינע בעגלייטונג אין אונגוואר ניכט ביא איינעם יידען, זאנדערן ביים ראטהיגען בישאף איינגעקעהרט וואהרען, דער פיר דיא שפייזען ווירקליך קיינע בעצאהלונג אנגאהם. אבער ניכט דעסהאלב, וויל עס זאמסטאג וואר, זאנדערן וויל איין בישאף עבען — קיין גאסט-ווירטה איזט!

* (קיין „חתן" אונד קיין „נדן".) אים מונקאטש ווירד אונס בעריכטעט: „אין געוויססער בעלא גוטה אים איינעם בענאכבארטען דארפע זאללטע דיא טאכטער איינער היעזיגען וויטווע הייראטען. דיא האכצייט וואורדע פיר דען 1-טען דיעזעס בעשטיממט. דער „חתן" טראף יעדאך שאן טאגס צופאר היער איין, אים זיך דען „נדן" איינצושטעקען, מיט דעם ערהאלטענען געלדע גינג ער אין זיין דארף צוריק, אים ערסט אם האכצייטס-טאגע היער ווידער צו ערשיינען. אים דארפע מוסטע מאן יעדאך ערפאהרען האבען, דאס ער אים מונקאטש געלד מיטגעבראכט. אלס דערזעלבע זיך נעמליך דעם אבענדס צו בעטטע בעגעבען וואללטע, ווארדע דער אונגליקליכע פאן רייבערן איבערפאללען, זיינעס געלדעס בערייבט אונד מיט איינעם שטריקע ערווירגט. מאן קאנן זיך דיא פערצווייפלונגספאללע לאגע דעם אונגליקליכען מעדכענס דענקען, וועלכעס וועניגע שטונדען פאר דער האכצייט ניכט בלאס אים איהרען „חתן", זאנדערן אויך אים איהרען „נדן" אויף זא טרויריגע ווייזע געקאממען איזט!" (עס איזט דיעס ווירקליך אין רעכט ערשיטטערנדער פאלל. אונדעס איזט אויך דיא טהאטזאכע פיר דיא ברויט בעליידיגענד, דאס דער ברייטיגאם איינען טאג פאר דער האכצייט ערשיענען איזט, אים זיך פאר אללעם דען „נדן" איינצושטעקען. אין מאנגעל פאן צארטעם געפיהלע וואר דיעזער „חתן" געוויס ניכט.)

* (פערוואונדונג איינעס וואיבערערס.) איינע אונגארישע צייטונג בעריכטעט: „אין באנג (איינייט פאן גאראללא — ?) איבערפיעל דיעזער טאגע דער בייער הארייאטה דען יידישען וואיבערער נאמענס פליסיג אונד פערוואונדעטע דענזעלבען מיט איינעם מעססער-שטיכע." דאס אין בייער איינען יודען פערוואונדעט, גלייבען וויר. וואהער יעדאך דיעזע צייטונג זא גענוא וויים, דאס דער פערוואונדעטע יודע אין „וואיבערער" זייא — איזט קוים צו בעגרייפען. עס איזט הייטע מאדע ביא דען בלעטטערן, יעדען יודען, דער זא אונגליקליך איזט, פאן אירגענד איינעם מארד- אונד רויב-קעדל איבערפאללען צו ווערדען, זאגלייך אלס „וואיבערער" צו בעצייכנען. עס צייגט דיעס פאן איינעם גרינדגעמיינען יודען-האססע, וואדורך דיעזע בלעטטער נור זיך זעלבסט שענדען!

* (איינע איינענטהימליכע זילבערנע האכצייט ביא איינעם יידישען עהע-פאאר.) אים בערלין ווירד פאלגענדע האכסט אינטערעססאנטע בעגעבענהייט געמעלדעט: דער היעזיגע יידישע ארצט דר' בלייבער האט נור אין איינציגעם קינד, נעמליך אין צוויי-יעהריגעם טאכטערליין, וועלכעס זיינע האכסטע פריידע בילדעט. דא יענעס איסזיכט פארהאנדען, דאס זיינע יונגע, אבער קרענקליכע פרויא נאך יע איין צווייטעס קינד צור וועלט ברינגען ווערדע, אבער עבען וויל דיא יונגע פרויא קרענקעלנד איזט, וואהנט אויך דערען מוטטער אים הויזע, דיא נאמענטליך דען „קליינען ענגעל", וויא דאס קינד פאן דען צערטליכען עלטערן גענאננט ווירד, צו איבערוואכען האט. פאר וועניגען טאגען גינג דאס דיענסטמעדכען מיט דעם קינדע אינס פרייע, זיא ליעס זיך אם איפער דעם שפרעע-שטראמעס ניעדער אונד שליעף איין. נאך וועניגען מינוטען ווארדע דאס מעדכען דורך איינען „שריא" אוס דעם שלאפע געוועקט. דאס קינד וואר אינס וואססער געפאללען אונד פאן דען וועללען דעם שטראמעס ערפאסט. — דאס דיענסטמעדכען וואר זא שטארר פאר שרעקען, דאס עס ניכט איינמאל אים הילפע רופען קאננטע. אינצווישען וואר אבער איין עלטליכער מאנן ערשיענען, דער אין דיא פלוטהען זיך שטירצטע אונד דאס קינד פאם זיכערן טאדע רעטטעטע. דאס דיענסטמעדכען וואללטע דעם ארמליך געקליידעטען מאננע דיא פאאר גילדען געבען, דיא עס צופעלליג, דא עס טאגס בעפאר דאס מאנאטס-געהאלט ערהאלט, ביא זיך האטטע. דער אלטע וויעז יעדאך יעדע בעלאהנונג פיר דיעזע מענשענפריינדליכע טהאט ענטשיעדען צוריק. דאס דיענסטמעדכען ערזוכטע נון דען אלטען הערן: ער מאגע וועניגסטענס ביא איהרעם הערן, דעם דר' בלייבער, דער אונטער דען לינדען נומער 60 וואהנט, ערשיינען, דא דיא עלטערן זיך איסעראָרדענטליך פרייען ווירדען, דען עדלען רעטטער איהרעס קינדעס פערזענליך קעננען צו לערנען. דער אלטע פערשפראך, דיעס צו טהון, אים זיך איבער דאס בעפינדען דעס נון אויך איהם טהייער געוואָרדענען קינדעס צו ערקונדיגען. — אם נעכסטען טאגע וואר דער אלטע ווירקליך ערשיענען. דר' בלייבער זאממט פרויא איילטען דעם מאננע ענטגעגען, דען זיא פריידיג בעגריסטען. נון קאם אויך דיא גרייזע מוטטער דער דאקטארין אונד רייכטע דעם עדלען רעטטער איהרעס ענקעל-קינדעס מיט דען איסדריקען אינניגסטען דאנקעס דיא האנד. אלס זיא דעם אלטען יעדאך עטוואס שערפער אינס געזיכט בליקטע, זאנק זיא מיט דעם איסרופע: „יוסף, דיא ביזט עס!" פלאטצליך אין איהרען זעססעל צוריק. זיא ערקאננטע אין דעם אלטען נעמליך איהרען מאנן, דער זיך עבען פאר 25 יאהרען פאן איהר געטרעננט האטטע. דיא פרויא דאקטארין וואר דאמאלס איין קינד פאן 4 יאהרען. עס איזט דאהער קיין וואונדער, דאס זיא איהרען פאטער, אונד דאס דיעזער ווידער זיינע טאכטער ניכט ערקאננטע. אבער דיא פריידע דעם אלטען וואר נאטירליך נונמעהר איינע גרענצענלאזע, דא ער זיך איבערצייגט האט, זיין איינענעם ענקעל-קינד אים דען וואס-

---

שטאדט, דיא גאססען מיט דען פיעלען פיאקערן אונד פפערדע-באהנען, שטוינסט איבער דיא שאנען גראסען הייזער אונד פראכטפאללען פאלאסטע, בעוואונדערסט דיא שאנע אוסזיכט אן דער דאנויא, צווישען פעסט אונד אפען אונד ביזט ביים אנבליקע דער גראסארטיגען אונד קונסטפאללען דאנוי-בריקען ענטציקט. דוא נעהמסט אין איינע גראס-האנדלונג, בעטראכטעסט דיא איינריכטונגען אונד אויסלאגען דערזעלבען — אונד נעהמסט דאנן אין איין יידישעס גאסט-הויז, וואו דוא ווידער מיט דיינען לייטען צוזאממענקאממסט אונד ווידער אים קרייזע דיינעסגלייכען ביזט. דוא ביזט דא אים קוואַרטיער, אדער וואגען וויר נאך, דוא קעהרסט אין איין גראסעס האטעל איין, אונד וואס זיעהסט דוא דא? ניכטס, אלס איין געוועהנליכעס שלאף-צימער, דיא וויססט נור, וויא דוא אים דען קעללנער צו לייסטען האסט. דוא קעננסט אלזא נור דאס אייסערע, אבער ניכט דאס איננערע לעבען דער גראס-שטאדט.

אבער אויך פיעלע דער היעזיגען, דער היער צושטענדיגען, וועלכע ביישפיעלס ווייזע אין דער צוויא-מאהרענגאססע וואהנען, קעננען דאס גראסשטעדטישע אריסטאקראַטישע לעבען ניכט אים איין האאר מעהר, אלס דוא פאם לאנדע. זיא לעבען אין איהרער פאמיליע גאנץ זא איינפאך, וויא אויף דעם לאנדע, געהען איהרען געשעפטען נאך, דא מאן אויך היער עססען מוס, בעזוכען רעגעלמעסיג דאס בעט-הויז, ווענן זיא פראמם זינד, אונד שפרעכען דאנן פאם ראבבינער אונד פארבעטער, גאנץ וויא אויף דעם לאנדע. אויך דיעזען איזט דיא לעבענסווייזע דער רייכען ארעליגען אונד פארנעהמען גאנץ אונבעקאננט — אונד דאך איזט גראדע דאס אונבעקאנטע אין געגענשטאנד דער בעוואונדערונג!

זעלבסט דער וואהלהאבענדע בירגער פאם לאנדע בעוואונדערט דיא גראסשטעדטישען רייכען אונד בענייד[ע]ט זיא. יא, זעלבסט דער וואהלהאבענדע אונד רייכע לאנדווירטה אדער געשעפטסמאנן אין דער פראווינץ מוס דען גאנצען טאג ארבייטען אונד איבער דען גאנג דער געשעפטע נאכדענקען, דיא פרויא אונד פאמיליע האבען עבענפאללס דען גאנצען טאג אונד זעלבסט דעם אבענדס פאלל-אויף צו טהון אונד האבען זעלטען צייט, דען פערגניגונגען נאכצוגעהען. — אבער דיא רייכען אין דער גראס-שטאדט, וועלכע מעהרערע צינז-הייזער אונד גוט-אנגעלעגטעס קאפיטאל בעזיטצען, האבען נור דאראן צו דענקען, וויא פערגניגטער מאן דען טאג אדער דען אבענד צוברינגען קאננטע. דיא פרויען האבען נור דאראף צו זינגען, אין וועלכעם פוטצע זיא זיך אם בעסטען העראוסהעבען ווערדען, אונד דא ווירד פאם טהעאטער אינס קאנצערט, פאם קאנצערט אויף דען באלל העריםגעפלאטטערט, וויא דיא שמעטטערלינגע פאן בלומע צו בלומע פלאטטערן. אים זאממער ווערדען זינד דיא הערשאפטען אין אללען באדערן צו טרעפפען, נור ניכט צו הויזע. — אונד דא זאגט דער איינפאכע בירגער: „„יא, דיעזע רייכען האבען דאס פאראדיעז אויף דיעזער וועלט, זיא געניעסען אללע פערגניגונגען דער וועלט, אונד ווערדען פאן זארגען אונד קוממער ניע געפלאגט!""

נון, ליעבער לעזער, וויר וואללען דיר היער אין דאס איננערע לעבען דער גראסשטעדטישען אריסטאקראטען, אין דיא האהע מאדערנע געזעללשאפט, איינען טיעפערן איינבליק געוועהרען. דוא וואללסט דאס לעבען אונד טרייבען אין דיעזען האהערען קרייזען קעננען, דוא וואללסט דיינע לעבענס-ווייזע מיט דער איהריגען פערגלייכען, וואללסט נאך איינער גרינדליכען ערפאהרונג העריוספינדען, אין וועלכער פאמיליע מאן גליקליכער אונד פערגניגטער לעבט — אין דער דיינען, אדער אין דער איהריגען?

עס גיבט בעקאננטליך איין איסערסט גרייזעס, הינדישעס לעבען — אונד איין איסערסט פערגניגונגס-זיכטיגעס אונד פערשווענדערישעס לעבען. — עס זינד אלזא צוויא „עקסטרעמע", דאס היסט צוויא איינאנדער ענטגעגענגעזעטצטע דינגע, צוויא וועגע, וועלכע נאך ענטגעגענגעזעטצטען ריכטונגען ליפען —: דא איזט אלזא דער מיטטעלוועג, דיא „גאלדענע מיטטעל-שטראסע", צו וועהלען.

דיא עקסטרעמע זינד דיא איסערסטען ענדע-פונקטע איינער זאכע. מאן היטע זיך אלזא פאר איבערטרייבונגען, מאן פערפאללע יא ניכט פאן איינעם עקסטרעם אין דאס אנדערע, מאן טהוע דאראן אם בעסטען, ווענן מאן אימער אין דעם מיטטעל-וועגע בלייבט, אין מעסיגער אונד ניכט אין איבערטריבענער ווייזע.

צווישען דעם רוהיגען בירגער-לעבען, דאס אפט דעם לעבען איינעס פיליסטערס גלייכט, אונד צווישען דעם פערשווענדערישען אונד איסשווייפענדען לעבען דער לייכטזיניגען רייכען ליגט עס עבענפאללס אין מיטטעל-דינג.

דער מענש מוס דאראך איבריגען, אים אנשטענדיג צו לעבען אונד זיינע קינדער אנשטענדיג ערציעהען צו קאננען, דאס איזט דאס ריכטיגע. וויר וואללען נון אין דען פאלגענדען קאפיטעלן צייגען, וויא וויים דאס איסערסטע עקסטרעם דעס פערשווענדערישען לעבענס פיהרט, אונד וויא דער רייכטהום, ווענן ער ניכט אין דען געהאריגען גרענצען געברויכט ווירד, עהער אונגליק אלס גליק ברינגען קאנן.

(פארטזעטצונג פאלגט.)

* (טירקיש-גריעכישע רייבונגען.) פֿעללייכט וועדע עס ריכטיגער, ווענן וויר אנשטאטט פֿאָן טירקיש-גריעכישען „רייבונגען" ליעבער פֿאָן טירקיש-גריעכישען „רייבערייען" שפּרעכען ווירדען. בעקאננטליך בילדעט דיא גריעכישע גרענצ-פֿראגע דען הויפּט-פּונקט, דער אויף דעם בערלינער קאָנגרעססע גענצליך אונגעלאָזט געבליעבען איזט. גריעכענלאנד ווינשט בעקאננטליך פֿאָן דער טירקייא איינע ערווייטערונג זיינעס געביעטעס. דער קאָנגרעס וואָללטע זיך אין איינע בעשטיממונג היעריבער ניכט איינלאססען, זאָנדערן שפּראך עס אויס, דאס דיא טירקייא אונד גריעכענלאנד זיך איבער דיעזע אנגעלעגענהייט אונטער איינאנדער אויסגלייכען מאגען. דיעס קאָנטע ביזהער ניכט ערריכט ווערדען, עס וועדע אלזאָ קיין וואונדער, ווענן אונטער טירקען אונד גריעכען אין פֿאָלגע דיעזער גרענצ-שטרייטיגקייטען „רייבונגען" שטאטטפֿינדען, אללין עס פֿינדען טהאטזעכליך קיינע „רייבונגען", זאָנדערן „רייבערייען" שטאטט. זאָ ווירד אויס אטהען פֿאָם 3-טען דיעזעס טעלעגראַפֿירט: „טירקען איבערשריטטען אם 2-טען דיעזעס דיא גריעכישע גרענצע אונד רייבטען איינע העעררע שאאפֿע מיטזאממט דעם הירטען!" דאס איזט זאָפֿיעל, אלס ווענן מאן יעמאנדעם ניכט בלאָס דיא וואָללע, זאָנדערן אויך דען יענעער שטיהלט, דער דאס געוואלב בעוואכען זאָללטע. אללערדינגס שיינט דיא טירקיש-גריעכישע קריעגס-פֿיהרונג עטוואס קאָמישעס אן זיך צו האבען! —

* (אונרוהען אין באסניען.) אויס סאראיעוא ווירד פֿאָם 4-טען דיעזעס טעלעגראַפֿירט: זייט קורצעם צייגען זיך אין פֿערשיעדענען געגענדען דעס לאנדעס בעוואפֿפֿנעטע באנדען. פֿאָרלייפֿיג וויס מאן נאָך ניכט, אָב דיעזע באנדען אינזאמע רייבער אָדער אבער רעוואָלוציאָנערע זינד, וועלכע דען קאמפּף געגען דיא עסטרייכ-אונגארישע בעזאטצונג אויפֿנעהמען וואָללען. יעדענפֿאללס מיססען דיעזע באנדען אונפֿערציגליך אונטערדריקט ווערדען, בעפֿאָר איהרע אנצאהל דורך צוציגע אויס אללען ענדען דעס לאנדעס זיך בעדייטענד פֿערשטערקט. (אָב דיעזע באנדען רייבער אָדער רעוואָלוציאָנערע זינד — דאריבער זאָללטע זיך ניעמאנד דען קאָפּף צערברעכען. אללער וואהרשיינליכקייט נאָך זינד זיא ביידעס: רייבער אונד רעוואָלוציאָנערע!)

* (איינע שאטצקאממער מיט 2000 שלאססערן — אויס נעריי בט.) אויס מאראָקקאָ (נאָרד-אַפֿריקא) ווירד פֿאָלגענדעס געמעלדעט: „איינע דער רייכסטען שאטצקאממערן דער וועלט איזט וואָהל דיאַעניגע אונזערעס סולטאנס, וועלכע זיך אין דער שטאדט פֿעץ בעפֿינדעט. דיעזע שאטצקאממער ווארדע נאָך אים יאהרע 815 פֿאָם דאמאליגען סולטאן בען-עדריס געגרינדעט, דער צוגלייך אויך דער ערבויער דער שטאדט פֿעץ וואר. זייט יענער צייט וואר עס דאס שטרעבען יעדעס סולטאנס, דיעזע שאטצקאממער דורך דיא קאָסטבארסטען געגענשטענדע צו בערייכערן. דיעזע שאטצקאממער ווירד נאטירליך אויפֿס זאָרגזאמסטע בעוואכט. ניכט ווענינגער אלס 2000 שלאססער דיענטען דאצו, דיא קאָסטבארקייטען פֿאָר דיעבען אונד איינברעכערן צו שיטצען. אונד טראָטץ דיעזער 2000 שלאססער ווארדע דיעזע שאטצקאממער גרינדליך אויסגעפּלינדערט. דער געגענווערטיגע סולטאן איזט נעמליך גיכטליידענד. ער איבערטריג דאהער זיינעם יינגען ברודער דיא זאָרגע פֿיר דיא געוויססענהאפֿטע בעוואכונג דער שאטצקאממער. דיעזער וואָללטע אינדעס דיא פֿעראנטוואָרטליכקייט פֿאָן זיך אבשיטטעלן אונד בעאויפֿטראגטע זיך, דיא גאנצע אנגעלעגענהייט דעם גובערנער פֿאָן פֿעץ צו איבערטראגען. דיעזער טאגע נון ערהיעלט דער סולטאן פֿאָן איינעם ווייצע-סולטאן אין דער פּראָווינץ אין געפֿעס צים געשענקע, דאס מיט גאָלד אונד עדעלשטיינען זעהר רייך בעזעצט וואר. ער ערטהיילטע דען בעפֿעהל, דאס אויך דיעזעס קאָסטבארע געפֿעס אין דיא שאטצקאממער געגעבען ווערדע. ביא דיעזער געלעגענהייט ווארדען דיא 2000 שלאססער דער שאטצקאממער געעפֿפֿנעט. — מאן קאם אין דיא ווייטען רייטע אונד בעמערקטע זאָגלייך, דאס צאהלרייכע קיסטען ערבראָכען אונד גאנץ לעער זינד. אן דען שלאססערן איזט קיין פֿעהלער צו מערקען. אויך דיא מויערן אונד דיא פֿענסטערגיטטער זינד אונפֿערלעטצט. נירגענדס צייגט זיך דיא שפּור איינעס איינברוכעס. ניכט ווענינגער אלס 5000 טהאלער זינד אלס פּרייז פֿיר דיא ענטדעקונג דער רעטהזעלהאפֿטען דיעבע אויסגעזעצט. דער שאדען בעלייפֿט זיך אויף פֿיעלע מיללאָנען. — דאס פֿאָלק, דאס אין מאראָקקאָ נאָך זעהר אבערגלייביש איזט, בעהויפּטעט שטייף אונד פֿעסט, דאס נור איין „צויבערער" מיט הילפֿע זיינער געהיימניסטע דיעזען דיעבשטאהל פֿעראיבט האבען קאָננטע.

* (איינע אינטערעססאנטע ערדונג צווישען איינעם יודען אונד דעם פּאפּסטע.) איינעם טהיילע אונזערער לעזער דירפֿטע פֿיעללייכט דער נאמע יענעס יודישען רייזענדען ניכט פֿרעמד זיין, דער אונטער דעם נאמען „בנימן השני" בעקאננט איזט. דיעזער האט זיינע רייזען אין אזיען אונד אַפֿריקא אין איינעם העברעאישען בוכע בעשריעבען, וואָרין נאמענטליך דיא צושטענדע דער יודען אין יענען וועלט-טהיילען אויספֿיהרליך געשילדערט ווערדען. — דערזעלבע ווירד „בנימן השני" גענאננט, וויל בערייטס פֿאָר אייניגען יאהרהונדערטען אין רייזענדער יודע עקסיסטירטע, דער עבענפֿאללס דען נאמען „בנימן" פֿיהרטע אונד איינע בעשרייבונג זיינער אין דען פֿערשיעדענען וועלט-טהיילען געמאכטען רייזען פֿעראָפֿפֿענטליכטע. — וויא דיא צייטונגען אויס ראָם בעריכטען, האטטע דיעזער „בנימן השני" אם 1-טען דיעזעס ביים פּאפּסטע איינע מעהרשטינדיגע אודיענץ, ביא וועלכער געלעגענהייט דערזעלבע איינע פֿאָן איהם פֿערפֿאסטע איבערזעטצונג פֿאָן „איוב" אונד „איכה" דעם פּאפּסטע איבערריכטע. דער פּאפּסט נאהם דיא איהם איבערריכטע איבערזעטצונג זעהר וואָהלוואָללענד אויף אונד דיעס איהם זאָ מעהר, אלס בנימן איינסט שילער דעם קארדינאלס באריליי וואר, דער אלס גראָסער קעננער אללער אָריענטאלישען שפּראַכען גאלט. בנימן טהיילטע דעם פּאפּסטע אונטער אנדערעם אויך פֿאָלגענדעס מיט: „פֿאָר איינעם יאהרע פֿאנד אין פֿלאָרענץ איין קאָנגרעס יענער מענער שטאטט, וועלכע פֿאָרציגליך מיט דען אָריענטאלישען שפּראַכען אונד וויססענשאַפֿטען זיך בעפֿאססען. איך וואר אבער זעהר ערשטוינט, דיא וואהרנעהמונג צו מאכען, דאס אויך צאהלרייכע קאטהאָלישע גייסטליכע זיך צו דיעזעם קאָנגרעססע איינגעפֿונדען, וועלכע אונטער אללען איבריגען געלעהרטען דיא העברעאישע שפּראַכע אם גרינדליכסטען שטודירט האבען." — אויף צורעדען דעם פּאפּסטעס ווירד בנימן אין ראָם בלייבען, אום דיא קענטניס דעם העברעאישען צו פֿאָרדערן. בנימן וואר פֿאָן דער ליעבע דעם פּאפּסטעס צור העברעאישען שפּראַכע אויסעראָרדענטליך ענטציקט. (איינע בערלינער יודען-פֿיינדליכע צייטונג בעמערקט היערצו פֿאָלגענדעס: ווענן דיא געשיכטע מיט דער „אודיענץ" ניכט ערדיכטעט איזט, זאָ זינד היעביא נור צווייא פֿעללע דענקבאר. עס איזט נעמליך דענקבאר: ערסטענס, דאס דער בנימן השני איינען טיכטיגען שווינדעל בעאבזיכטיגטע, וועסהאלב ער דער וועלט פֿאָן דעם „גראָסען כבוד" פֿאָרפּלוידערט, דען ער ביים פּאפּסטע געהאבט. וויר קעננען זאָלכע לייטע, דיא אין אין מיניסטעריאום געוועזען, דאָרט האבסטענס מיט דעם טהיר-שטעהער שפּרעכען; דאנן אבער דער וועלט ערצעהלען, מיט וועלכער פֿריינדליכער צוּפֿאָרקאָממענהייט זיא פֿאָן זיינער עקסצעללענץ דעם העררן מיניסטער זעלבסט עמפּפֿאנגען ווארדען; דיממע לייטע גלייבען זאָלבע אויפֿשניידערייען, געשיידטע מענשען לעכעלן היעריבער. אויך בנימן דירפֿטע זיך איינען זאָלכען קליינען שווינדעל ערלויבט האבען, דער נאמענטליך ביא „רייזענדען" געוויס ניכט זעלטען. דאס איזט איינעס. זאָללטע עס יעדאָך מיט דער „פֿריינדליכען איינפֿאהמע ביים פּאפּסטע" זיינע ריכטיגקייט האבען, דא וועדע פֿאָל-

---

פֿאָלליעטאָן.

אויס דער מאָדערנען געזעללשאַפֿט.

(1-טע פֿאָרטזעטצונג.)

„שווייג, עללא, דוא מאכסט דיך נור דורך דיינע באָזע צונגע זאָ פֿערהאסט! העדר ביטייסטער וויל זיך וואהרשיינליך אום יעקי'ס האנד בעווערבען, ער וויל זיא הייראטען." זאגטע פֿרויא עהרענפֿעלד.

„אונד איך זאגע איהנען, דאס ער ניכט דיא יעקי מיינט. איך האבע איהן אָפֿט בעאָבאכטעט, וויא ער אויף יעקי בליקטע, זיך אבער באלד פֿאָן איהר מיט איינעם זייפֿצער וועגוועגדעטע, אלס אָב ער פֿאָן איהר ניכטס וויססען דירפֿטע — אונד זיך דאנן מיט מיננא אין איין לעננערעס געהיימניספֿאָללעס געפֿליסטער איינגעלאססען, דאס איך קיין וואָרט היעפֿאָן פֿערשטעהען קאָננטע. — יא, איך וויים נאָך עטוואס מעהר, אבער איך שווייג ליעבער!"

„דוא טהוסט אויך אם בעסטען דאראן, עללא, ווענן דוא שווייגסט!"

„יאָ! דאנן וויל איך ערסט רעכט רעדען. יא, עס איזט מיר שאָן אללעס איינס. איך וויל, דאס מאן מיך אויס דיעזעם הויזע הינויסווערפֿע. איך וויל איהנען זאגען, דאס שטיין, אָדער מינעטוועגען זאָלל ער קאָוועשדי הייסען, שאָן פֿאָרינעם יאהר העטטע באנקעראָטט ווערדען זאָללען — אונד דא האט איהם איינע „פֿערבאָרגענע האנד" אויסגעהאָלפֿען — אונד ווער וואר דיעזע פֿערבאָרגענע האנד? — העדר ביטייסטער וואר עס, ווענן זיא עס וויססען וואָללען! — אלס וויר פֿאָרינעם יאהר אין מאריענבאד וואַרען, דא וואר ביטייסטער אויך דאָרט. — פֿרייליך הייסט עס, דאס ער „צופֿעלליג" אויך דיעזען באדע-אָרט בעזוכען מוססטע. — איך ליעס מיר אבער דיא זאכע בעססער אנגעלעגען זיין. — איינעס אבענדס זאה איך איהן מיט איינער עלטליכען פֿרויא שפּאציערען געהען, עס וואר בערייטס דונקעל, איך גינג איהנען נאָך אונד האָרטע, וויא איהם דיעזע עלטליכע פֿרויא וועגען זיינעם צערטליכען אומגאנגעס מיט מיננא פֿאָרווירפֿע מאכטע, דיעזער אבער זאגטע: „איך קאַנן יענע אָהנעהין ניכט אנזעהען, אָהנע דאס עס מיר אינס הערץ שניידעט, זאָ וויל איך וועניגסטענס דיעזע פֿערהייראטעטע, דיא איזט יא מיינע . . ." דאס לעטצטע וואָרט קאָננטע איך ניכט הערען, אבער איך שוואָרע, דאס עס „מיינע געליעבטע" לויטעטע." —

פֿרויא עהרענפֿעלד פֿאנד עס פֿיר נעראטהען, זיך מיט דיעזער באָזען צונגע ניכט ווייטער איינצולאססען, אינדעם זיא פֿירכטעטע, דאס דיעזע באָזע עללא אין געגענוואַרט דער צווייא פֿרעמדען מעדכען נאָך אין אנדערעס געהיימניס אויספּלוידערן קאָננטע. פֿרייליך האט פֿרויא עהרענפֿעלד ניכט געהערט, דאס עללא דאס הויפּט-פֿאמיליען-געהיימניס גלייך צו אנפֿאנג אויספּלוידערטע, דאס נעמליך רעזי ניכט דיא טאכטער קאָוועשדי'ס איזט.

דער ניגעריגען גו-וועלנאַנט איזט אבער אין דיעזעם אויסגעפּלוידערטען געהיימניס נאָך פֿיעלעס אונקלאר אונד אונפֿערשטענדליך געבליעבען. עס האט יא דאָך אללגעמיין געהייסען, דאס העדר קאָוועשדי דער ערסטע מאנן זיינער געגענווערטיגען פֿרויא זייא, דאס אללע דרייא טעכטער זיינע אונד איהרע זיינען. דער אָפֿטערע אומגאנג דער פֿרויא מיננא מיט קאָוואליער ביטייסטער וואר איהר עבענפֿאללס פֿערדעכטיג. דאס וואוסטע זיא, וויא יעדער אנדערע, דאס העדר קאָוועשדי פֿאָרינעם יאהר צום פֿאללען וואר, דיא פּאססיווען (שולדען) בעטרוגען 250,000 גולדען, דא ערהיעלט העדר קאָוועשדי פֿאָן דער עסקאָנט-באנק איינע אנווייזונג אויף דיעזע סוממע, דיא איהם זאָפֿאָרט אויסגעפֿאָלגט ווארדע. דיא ריקצאהלונג העטטע העדר קאָוועשדי עבענפֿאללס אן דיא עסקאָנט-באנק לייסטען זאָללען. דיא עסקאָנט-באנק וואר נור דיא פֿערמיטטלערין דער אנגליה, דער איינענטליכע גלייביגער אבער וואר אונבעקאננט.

דיא ניגיערדע דער גו-וועלנאַנט טריעב זיא זאָ ווייט, דאס זיא זיך זאָגאר ערלויבטע, פֿרויא עהרענפֿעלד היעריבער צו בעפֿראגען; — דיא אנטוואָרט אבער וואר אין טיכטיגער פֿערווייז, דיא געבילדעטע לעהרערין מוססטע איינע לעהרע פֿערנעהמען, דאס מאן דאָך ניכט אימטער ניגיעריג זיין דאַרף — דענן דאס ענדע וואר, דאס עללא אונד דיא גו-וועלנאַנט גלייך נאָך דער ריקקונפֿט דער פֿאמיליע אויס דעם הויזע מוססטען.

אויך וויר דירפֿען דאהער פֿאָרלייפֿיג ניכט אויף דיא בעפֿריעדיגונג אונזערער ניגיערדע אין דיעזער אנגעלעגענהייט רעכנען, עס קאָננטע אונס עבענזאָ שלעכט ערגעהען, וויא דער גו-וועלנאַנט. וויר וואָללען דאהער מיט געדולד אבוואַרטען, וויא זיך דיעזע פֿאמיליען-געשיכטע אבוויקעלן ווירד.

II. דאס גראָסשטעדטישע אריסטאָקראַטישע לעבען.

ליעבער לעזער! ווענן דוא אויך שאָן אין געשעפֿטס-אנגעלעגענהייטען אָפֿט אין פּעסט וואַרסט, זאָ צווייפֿלען וויר דענאָך, אָב דוא דאס לעבען אין דיעזער גראָס-שטאדט קעננסט. דוא קאָממסט נאָך פּעסט, זיעהסט בלאָס דיא אויסערען שאָנהייטען אונד מערקווירדיגקייטען דער